

GRAĐA

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historijuBroj 60
Godina XXX
Novembar, 2025.
[str. 113-128]

© Monos 2025

Žrtvoslov poginulih, ranjenih i zarobljenih vojnika s mjesnog područja Rapatnice kod Srebrenika u austro- ugarskoj vojsci tokom Prvog svjetskog rata (1914.–1918.)

Meldin Kešetović

U radu se analiziraju vojni gubici i stradanja civilnog stanovništva s područja mjesnog područja Rapatnica kod Srebrenika tokom Prvog svjetskog rata. Koristeći arhivske izvore i dostupnu historiografsku literaturu, autor nastoji kvantificirati i identifikovati vojne gubitke s ovog prostora, pružajući novi doprinos razumijevanju lokalne historije.

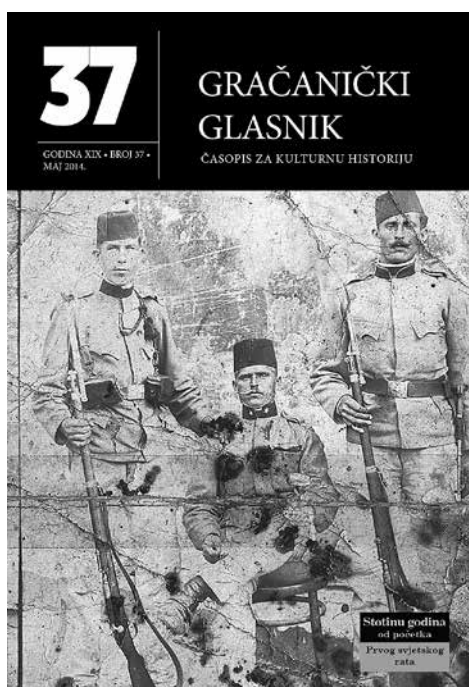
Ključne riječi: Prvi svjetski rat, Rapatnica, Srebrenik, vojni gubici, mikrohistorija

Stradanja vojno mobiliziranog ljudstva, kao i civilnog stanovništva Srebrenika i šire okoline, s posebnim naglaskom na mjesno područje Rapatnica tokom Prvog svjetskog rata, do danas nisu sistematski istražena. Ovaj rad pokušava popuniti ovu prazninu koristeći primarne historijske izvore kao što su Popis gubitaka, Ispravke i Dopune, te Vijesti o ranjenicima i bolesnicima, s ciljem rekonstrukcije sudbina mobilisanih vojnika s ovog područja. Osnovna

hipoteza rada jeste da se vojno stradanje stanovništva mjesnog područja Rapatnica uklapa u šire obrasce austrougarske mobilizacije u Bosni i Hercegovini, ali sa specifičnostima lokalnih demografskih i administrativnih prilika. Rezultati istraživanja mogu poslužiti kao temelj za daljnja historiografska, demografska i vojna istraživanja.

Većina izvora je izgubljena ili teško dostupna, a u bosanskohercegovačkoj historiografiji, iako u posljednje vrijeme jača interes za mikrohistorijske studije, ovaj segment ratne prošlosti nije bio predmet detaljnije analize. Razasute podatke pronalazimo kod autora poput Mujkanovića, Šakovića i Šehića, ali oni uglavnom obrađuju širi prostor gračaničkog kotara kojem je pripadala i Rapatnica. Stoga je cilj ovog istraživanja popuniti ovu prazninu, otvoriti novo polje proučavanja i, oslanjajući se na primarne historijske izvore poput *Popisa gubitaka*, *Ispravki i Dopuna*, *Vijesti o ranjenicima i bolesnicima* rekonstruirati sudbine mobilisanih vojnika s ovog područja.¹

Ovo istraživanje predstavlja preliminarne rezultate, podložne budućim dopunama i korekcijama. Osnovna hipoteza rada jeste da

Tema broja: Stotinu godina od završetka Prvog svjetskog rata

se vojno stradanje stanovništva mjesnog područja Rapatnica u velikoj mjeri uklapa u šire obrasce austrougarske mobilizacije u Bosni i Hercegovini, ali sa specifičnostima koje se tiču lokalnih demografskih i administrativnih prilika. Glavni cilj rada jeste stvaranje baze podataka o vojnicima s ovog prostora, kao polazne osnove za buduća historiografska, demografska i vojna istraživanja, koja bi mogla rezultirati

1 Popise gubitaka, te Ispravke i dodatke je štampalo Carsko i kraljevsko ratno ministarstvo počevši od prvog izdatog 12. avgusta 1914. godine. Vrijedno pomena jeste da se ratno ministarstvo ograđuje na početku svakog popisa: „za ispravnost i potpunost preštampanja popisa gubitaka ne preuzima nikakvu odgovornost”, što uvijek treba uzeti u obzir pri interpretaciji podataka, o čemu će biti riječ kod pojedinačnih slučajeva. Pogledati: Ago Mujkanović, „Poginuli, ranjeni i zarobljeni vojnici sa područja gračaničkog kotara u redovima austro-ugarske vojske (1914.-1919.)”, *Gračanički glasnik*, 42. Gračanica, 2016, 68.

izradom opširnijih historijskih sin-teza vezanih za područje današnjeg grada Srebrenika.

U historiografiji, pojedinačne primjere i fragmentirane podatke o stradalom vojnom ljudstvu s područja današnje Rapatnice najviše nalazimo kod Mujkanovića², dok sumarne podatke o poginulim i ranjenim vojnicima s prostora gračaničkog kotara – administrativne jedinice kojoj je tokom austrougarske uprave pripadao i širi prostor današnje Rapatnice – donosi Zijad Šehić, pozivajući se na dokumente iz fonda Zemaljske vlade za Bosnu i Hercegovinu. Prema Šehiću, s područja gračaničkog kotara vojnu obavezu ispunjavalo je 5.186 ljudi, od kojih je 722 poginulo, dok su 227 postali ratni vojni invalidi. Ovi statistički podaci, iako sumarni, izvjesno uključuju i vojno mobilisane s područja Rapatnice. Međutim, zbog nedostatka detaljnijih izvora, trenutno nije moguće precizno kvantifikovati njihovo učešće u tim brojkama.³ Naravno, s time ćemo se ponajviše pozabaviti u nastavku rada. Problem praćenja podataka o ratnim invalidima s područja Rapatnice i okoline dodatno otežava nedostatak sačuvanih evi-

dencija. Šaković ističe da podaci za džemat Babunovići, koji je obuhvatao i sela Rapatnica, Čekanići, Lohinja i Orahovica, nisu dostupni u relevantnim arhivskim izvorima. Ova činjenica dodatno otežava pokušaje kvantifikacije stradalih i ranjenih vojnika s ovog područja, čime se otvara potreba za daljim istraživanjem i rekonstrukcijom podataka kroz alternativne izvore, poput usmene historije, lokalnih arhiva i sačuvanih porodičnih svjedočanstava..⁴ U ovom radu se po prvi put u historiografiji nastoji predstaviti mjesno područje Rapatnica kroz njegove geografske, demografske i društvene karakteristike u kontekstu Prvog svjetskog rata. Metodološki, rad se oslanja na mikrohistorijski pristup, s ciljem rekonstrukcije sudbina vojno mobilisanih s ovog područja kroz analizu dostupnih primarnih izvora, uključujući arhivske podatke, popise gubitaka i ispravke ratnih žrtava. Kako dosadašnja istraživanja nisu detaljno obradila ovu tematiku, rad postavlja temelj za dalja istraživanja koja bi omogućila sveobuhvatnije razumijevanje ratnih gubitaka i stradanja stanovništva ovog kraja u Velikom ratu.

2 Riječ je o radu: „Poginuli, ranjeni i zarobljeni vojnici sa područja gračaničkog kotara u redovima austrougarske vojske (1914. -1919.)”, objavljenog u broju 42. Časopisa *Gračanički glasnik*, novembra 2016. godine.

3 Zijad Šehić, *U smrt za cara i domovinu! Bosanci i Hercegovci u vojnoj organizaciji Habsburške Monarhije 1878-1918*, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2007, 296–298.

4 „Podaci za džemat Babunovići, koji je pored istoimenog sela obuhvatao još i Rapatnicu, Čekaniću, Lohinju i Orahovicu nedostaju.” Pogledati: Edin Šaković, „Ratni invalidi sa gračaničkog područja (1914.-1918.)”, *Gračanički Glasnik*, 37, Gračanica, 2014, 115.

Selo	Broj stanovnika (1910)	Broj kuća (1910)	Administrativna pripadnost prije 1918.
Rapatnica	494	89	Gračanički kotar
Brnjičani	227	45	Seoska općina Falešići; Donja Tuzla
Čekanići	512	96	Gračanički kotar
Donji Moranjci (Čifluk)	381	66	Seoska općina Falešići; Donja Tuzla
Falešići	217	44	Kotar Donja Tuzla
Gornji Moranjci	412	75	Seoska općina Falešići; Donja Tuzla
Uroža	203	41	Seoska općina Ljenobud; Donja Tuzla

Tabela 1. Stanovništvo današnjeg mjesnog područja Rapatnica 1910. godine.

Definisanje granica i historijsko-društvenog okvira mjesnog područja Rapatnica nije jednostavan zadatak. Treba uzeti u obzir antropogeografske odlike jednog područja, kao na primjer historijski razvoj, etnogeografske odlike kao i osjećaj uzajamne pripadnosti istom. Želimo reći da se navedenim područjem historija poigrala u okviru smještanja po jedinstvenoj administrativnoj konstrukciji. Administrativne podjele su se često mijenjale, pa se današnje mjesno područje i zajednica kao takva ne može se ispratiti kroz jedinstvenu vremensku lentu prije 1974. godine, kada postaje dio tada formirane općine Srebrenik.⁵

Kako bismo precizno odredili ljudske gubitke s područja Rapatnice u

Prvom svjetskom ratu, potrebno je utvrditi administrativne i demografske promjene ovog prostora. Na osnovu popisa iz 1910. godine, prikazujemo naseljena mjesta koja danas čine mjesno područje Rapatnica, pri čemu uzimamo u obzir historijske administrativne podjele. Danas mjesno područje Rapatnica administrativno pripada Gradu Srebreniku, a čine ga sela: Brda, Brnjičani, Čekanići, Donji Moranjci (Čifluk), Falešići, Gornji Moranjci, Novo Naselje Kiseljak, Novo Naselje Luka, Rapatnica i Uroža. Međutim, administrativne granice ovog prostora mijenjale su se kroz historiju. Brda su do 1971⁶., a Novo naselje Luka do 1981. godine bile sastavni dio Rapatnice⁷, dok je Kiseljak nastao tek 1981. godine od-

5 „U značajnom periodu razvoja ovog kraja od 1974. godine, kada je formirana ova mjesna zajednica na području Opštine Srebrenik, akcijaškim entuzijazmom, odricanjem građana u vidu samodoprinosa kako redovnih tako i vanrednih, nastavljaju veliku aktivnost i akcije na preobraćaju ove mjesne zajednice”. Izvadak iz govora Zaima Kešetovića, predsjednika skupštine Mjesne zajednice Rapatnica 27. 07. 1983. godine povodom Dana ustanka naroda NR Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Izvor se nalazi u privatnoj kolekciji autora. Riječ je o arhivskoj građi, odnosno notarskim i drugim ispravama sačuvani ispred nekadašnje uprave Mjesne zajednice Rapatnica, koja je bila centar današnjeg mjesnog područja Rapatnica.

6 Promjene u sastavu i nazivima naselja za period 1948-1990., Službeni list SRBIH, 13/71, 8.

7 Isto, 28/81 i 33/81, 59.

vajanjem iz Donjeg Srebrenika⁸ Pred početak Prvog svjetskog rata, prema popisu iz 1910. godine, prostor današnjeg mjesnog područja Rapatnica imao je 2.210 stanovnika i 421 kuću.⁹ Pojedinačni podaci za svako selo prikazani su u tabeli:

Tabela nam pruža okvir za razumijevanje demografske i administrativne strukture mjesnog područja Rapatnica prije Prvog svjetskog rata. Historijski kontekst je ključan za precizno određivanje ljudskih gubitaka, pri čemu korištenje mikrohistorijskih metoda i upotreba dostupnih arhivskih izvora mogu doprinijeti daljnjim istraživanjima. Upravo, pomenuta sela ćemo obraditi u pogledu žrtvoslova te ih svesti pod mjesno područje Rapatnica, kome danas pripadaju – da bi dobili zbirne podatke pod pojednostavljenim teritorijalno-administrativnim okvirom.

Prije nego što pređemo konkretne podatke o vojnim gubicima s područja Rapatnice, važno je istaknuti historijski kontekst vojne mobilizacije. Većina vojnika iz ovog kotara, uključujući i one s mjesnog područja Rapatnica, bila je regrutovana u sastav 3. bosanskohercegovačke pješadijske regimente, sa sjedištem u Tuzli, osnovane 1894. godine. Ova regimenta imala je četiri bataljona,

od kojih su 1., 2. i 4. bili stacionirani u Budimpešti, dok je 3. bataljon ostajao u Tuzli.¹⁰ Učešće vojnika ove regimente u ratnim operacijama može se pratiti od 18. avgusta 1914., kada je 3. bosanskohercegovačka regimenta sudjelovala u borbama kod Šapca, napredujući prema Prčinoviću. Nakon toga, jedinica je preusmjerena na istočno ratište, gdje je učestvovala u borbama kod Lavova, koje su završene austrougarskim porazom. Tokom povlačenja prema Karpatima, Regimentu su desetkovale velike epidemije, uključujući koleru. U novembru iste godine, puk je raspoređen u Šleziju, gdje je II bataljon pretrpio teške gubitke i bio zarobljen. Tokom naredne dvije godine, Regimenta je nastavila borbe na istočnom frontu, sudjelujući u sukobima kod Wojčina, Jaričov Novog, Volhinije i Sopanova. Početkom 1918. godine, jedinica je prebačena na sočansko ratište u Italiji, gdje je dočekala kraj rata.¹¹ Preliminarni podaci sugeriraju da su vojnici s područja Rapatnice većinu ratnog perioda proveli upravo na istočnom frontu, što će biti detaljnije analizirano u nastavku rada kroz konkretne primjere vojno mobiliziranog ljudstva. Manji broj vojnika iz ovog kotara bio je uključen u 1. i 2. bosanskoher-

8 Isto, 49.

9 *Rezultati popisa žiteljstva u Bosni i Hercegovini, od 10. oktobra 1910.*, Statistički odsjek Zemaljske Vlade, Zemaljska štamparija, Sarajevo, 1912.

10 Mujkanović, „Poginuli, ranjeni i zarobljeni”, 68.

11 Zijad Šehić, „Povratak zaboravljenoj prošlosti”, *Gračanički glasnik*, 38, Gračanica, 2014, 59-69.

cegovačku pješadijsku regimentu, većinom putem prekomandi iz 3. regimente, u sklopu popunjavanja gubitaka. Najveći broj vojnika iz ovog kraja stradao je u borbama protiv ruske i italijanske vojske.¹²

U nastavku rada predstavljamo žrtvoslov, odnosno spisak poginulih, ranjenih i zarobljenih vojnika s područja današnjeg mjesnog područja Rapatnica kod Srebrenika. Važno je naglasiti da ovaj popis nije konačan i da ne sadrži sva imena stradalih vojnika iz ovog kotara. Ograničenja u dostupnosti izvora, gubitak arhivske građe i nedostatak sveobuhvatne dokumentacije značajno otežavaju potpuno rekonstruisanje ratnih gubitaka. Autor raspolaže određenim podacima prikupljenim kroz usmenu historiju, porodična i narodna predanja, ali smo se u ovom radu oslonili isključivo na arhivsku građu, prvenstveno izvještaje Ratnog ministarstva Austro-Ugarske vojske. Cilj je bio osigurati što veću izvornu tačnost i metodološku preciznost podataka. Također, potrebno je naglasiti da je prostora za nova istraživanja i dalje otvoreno. Jedan od primarnih ciljeva ovog rada jeste upravo i podsticanje daljih istraživanja koja bi mogla doprinijeti dopuni i preciznijem mapiranju ratnih stradanja vojnika iz ovog kraja, te Srebrenika i okoline. U

pogledu terminologije, zadržani su originalni nazivi vojnih činova, zvanja i rodova iz austrougarskih vojnih izvora kako bi se sačuvala autentičnost podataka i izbjegla neprecizna modernizacija historijskih izvora, Pojedine greške u toponimima koje jasno upućuju na određeno mjesto transliterirane su (npr. Brujičani → Brnjičani, Rußland → Rusija). Dalje, toponimi su u radu transliterirani u skladu sa savremenim oblikom, osim u slučajevima kada izvorni zapis ima posebnu vrijednost za interpretaciju. Greške i varijacije iz izvora nisu posebno označavane, osim kada bi njihovo zadržavanje moglo izazvati zabunu.

Selo Brnjičani:

- Alić Kahro, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, Tuzla, Brnjičani, 1891., poginuo (25. 7. 1917.).¹³
- Bešić Bajro, infanterist, 2. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, Tuzla, Brnjičani, 1888; ranjen.¹⁴
- Brkić Hasan, Ers. rezervist., 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 4. četa, Tuzla, Brnjičani, 1885., zarobljen: Poselok Nowaja, Transbaikalien, Rusija.¹⁵
- Lelić Husein, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadij-

12 Mujkanović, „Poginuli, ranjeni i zarobljeni”, 68.

13 Popis gubitaka, br. 631., Beč 27. 11. 1917., 6.

14 Popis gubitaka, br. 336., Beč 15. 12. 1915., 8.

15 Popis gubitaka, br. 401., Beč 30. 3. 1916., 8.

- ska regimenta, 16. četa, Tuzla, Brnjičani, 1895., ranjen.¹⁶
- Šabić Alija, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 13. četa, Tuzla, Brnjičani, 1891., ranjen.¹⁷
 - Šabić Huso, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, Tuzla, Brnjičani, 1892., zarobljen: Rusija.¹⁸
 - Šabić Osmo, reserve infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, Tuzla, Brnjičani, ranjen.¹⁹
 - Šabić Šerif, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 11. četa, Tuzla, Brnjičani, 1883., zarobljen, Rusija.²⁰
 - Šabić Šerif, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 14. četa, Tuzla, Brnjičani, 1881., ranjen.²¹
- Selo Čekanići:**
- Alić Ramo, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 5. četa, Gračanica, Čekanići, 1885., preminuo (11.–20. 9. 1915.).²²
 - Djedović Emin, korporal, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 15. četa, Gračanica, Čekanići, 1887., ranjen.²³
 - Djedović Mehmed, korporal, 1. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 9. četa, Čekanići, 1875., ranjen u prsa. Na liječenju u rezervnoj bolnici Fehertemplonu.²⁴
 - Djedović Šaćir, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 16. četa, Gračanica, Čekanići. 1891., ranjen.²⁵
 - Halilović Abdulah, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 1. četa, Čekanići, 1886., ranjen u donji dio potkoljenice. Na liječenju u Rezervnoj bolnici broj 1. u Kassi.²⁶
 - Hasanović Ibrahim, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 16. četa,

16 Popis gubitaka, br. 556., Beč 18. 4. 1917., 30.

17 Popis gubitaka, br. 142, Beč 15. 3. 1915., 36.

18 Popis gubitaka, br. 396., Beč 21. 3. 1916., 37.

19 Popis gubitaka, br. 59., Beč 15.11. 1914., 26.

20 Popis gubitaka, br. 461., Beč 7. 9. 1916., 47.

21 Popis gubitaka, br. 274., Beč 29. 5. 1915., 38.

22 Alić Ramo je prvobitno ranjen prema popisu gubitaka iz 25. septembra 1915. godine. Popis gubitaka br. 312., Beč 11.11.1915., 6.

23 Popis gubitaka, br. 539., Beč 20. 3. 1917., 14.

24 Vijesti o ranjenicima i bolesnicima, br. 110., Beč 30. 11. 1914., str. 11. Fehertemplon je danas Bela Crkva u Vojvodini, Republika Srbija – na granici sa Rumunijom. Nekada je još nosio naziv Fejéregyház na mađarskom, te Albești na rumunskom jeziku.

25 Popis gubitaka, br. 247., Beč 25. 8. 1915., 11.

26 Vijesti o ranjenima i ozlijeđenima, br. 117., Beč 2.12.1914., 18.

- Gradačac²⁷, Čekanići, 1886., ranjen.²⁸
- Kovačević Adam²⁹, infanterist, 4. pješadijska regimenta, 16. četa, Čekanići, 1889., ratni zarobljenik.³⁰
 - Mešanović Šaćić, jäger, 3. bosansko-hercegovački lovački bataljon, 2. četa, Gračanica, Čekanići, 1894., ranjen.³¹
 - Muftić Ahmed, ersatzreservist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 4. marš četa, Čekanići, 1884., zarobljen: Bagatol, oblast Tomsk, Rusija.³²
 - Mulavdić Salih, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 16. četa, Gračanica, Čekanići, 1893; ranjen.³³
 - Mulahavdić³⁴ Hašim, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 1. četa, Gračanica, Čekanići, 1880., poginuo (29. 10. 1917).³⁵

Selo Donji Moranjci – Čifluk:

- Ademagić Adem, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 2. četa, Tuzla, Čifluk, 1885., poginuo (11.-20. 9. 1915.).³⁶
- Ahmetović Ahmet, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 5. četa, Tuzla, Čifluk, 1885., poginuo (11.-20. 9. 1915.).³⁷
- Begunić Mujo, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 9. četa, Tuzla, Don. Moranjci³⁸, 1893., ranjen.³⁹
- Hodžić Bego, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 5. četa, Tuzla, Čifluk, 1882., ranjen.⁴⁰
- Ibrišimović Mustafa, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, Tuzla, Moranjci, zarobljen: Moksehan, oblast Penza, Rusija.⁴¹

27 U pitanju je greška. Riječ je o kotaru gračaničkom, kome je pripadalo selo Čekanići.

28 Popis gubitaka, br. 69., Beč 27. 11. 1914., 73.

29 Riječ je o imenu i prezimenu Kovačević Adem.

30 (*War kriegsgef. Im Austauschwege als Kriegsins valider zuruckgekehrt*). Pogledati: Popis gubitaka, br. 670., Beč 29. 4. 1918., 26.

31 Popis gubitaka, br. 562., Beč 28. 4. 1917., 37.

32 Popis gubitaka, br. 401., Beč 30. 3. 1916., 35.

33 Popis gubitaka, br. 433., Beč 21. 06. 1916., 39.

34 U pitanju je prezime Mulavdić, koji su živjeli u Čekanićima decenijama nakon kraja Prvog svjetskog rata.

35 Popis gubitaka, br. 638., Beč 22. 12. 1917., 28.

36 Popis gubitaka, br. 312., Beč 312., 11. 11. 1915., 6.

37 Ibidem.

38 U izvoru navedeno kao Don. Moranjci. Riječ je o selu Donji Moranjci/Čifluk.

39 Popis gubitaka, br. 461., Beč 7. 9. 1916., 7.

40 Popis gubitaka, br. 539., Beč 20. 3. 1917., 21.

41 Popis gubitaka, br. 424., Beč 25. 5. 1916., 23.

- Kešetović Meho, gefreiter, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 2. četa, Čifluk, 1895., ranjen.⁴²
- Morankić Nazif, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 16. četa, Tuzla, Čifluk, 1894., zarobljen.⁴³
- Murankić⁴⁴ Salko, korporal, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 5. četa, Moranca⁴⁵, Tuzla, 1888, ranjen u nogu. Na liječenju u rezervnoj bolnici u Nagy Tapolcsány.⁴⁶
- Murselović Hasan, Lst. infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, Tuzla, Čifluk, 1892., zarobljen, u zarobljeništvu u: Aschabad⁴⁷, Transkapijska oblast, Rusija.⁴⁸
- Musić Husein, jäger, 2. bosansko-hercegovački-pješadijski lovački bataljon, 2. četa, Tuzla, Moranjci, 1888., poginuo (30. 7. 1916.).⁴⁹
- Mušić Mujo, jäger, 2. bosansko-hercegovački lovački

bataljon, dodijeljen 5. bosansko-hercegovačkom bataljonu, Čifluk, 1893., ranjen.⁵⁰

- Nurkić Adem, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 12. četa, Tuzla, Moranjci Čifluk, 1889., ranjen.⁵¹
- Šabuljić Mustafa, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 14. četa, Tuzla, Moranjci, 1891., ranjen.⁵²

Selo Falešići:

- Bešić Jašim, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 3. mitraljeska četa, Tuzla, Falešić, 1894., ranjen.⁵³
- Brkić Hasan, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, Ers. bataljon, Tuzla, Falešić, 1893., zarobljen: Rusija.⁵⁴
- Brkić Mehmed, infanterist tit gefreiter, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 9. četa, Tuzla, Falešić, 1894., ranjen.⁵⁵

42 Popis gubitaka, br. 247., Beč 25. 8. 1915., 21.

43 Popis gubitaka, br. 312., Beč 11. 11. 1915., 33.

44 U izvoru navedeno kao Murankić. Vjerovatno se radi o prezimenu Moranjić koje je karakteristično za naznačeno selo.

45 Navedeno kao Moranca u izvoru. Riječ je o selu Donji Moranjci.

46 Vijesti o ranjenima i ozlijeđenima, br. 74, Beč 30.11.1914., 32.

47 Danas, riječ je o Ashgabat, glavnom gradu Turkmenistana, u kojem je carska vlada Rusije već od '80-ih godina 19. stoljeća počela graditi kampove i vojna utvrđenja.

48 Popis gubitaka, br. 520., Beč 3. 2. 1917., 34.

49 Popis gubitaka, br. 543., Beč 27. 3. 1917., 37.

50 Popis gubitaka, br. 610., Beč 4. 9. 1917., 39.

51 Popis gubitaka, br. 172., Beč 5. 5. 1915., 49.

52 Popis gubitaka, br. 341., Beč 23. 12. 1915., 38.

53 Popis gubitaka, br. 461., Beč 7. 9. 1916., 8.

54 Popis gubitaka, br. 372., 7. 2. 1916., 9.

55 Popis gubitaka, br. 461., Beč 7. 9. 1916., 10

- Čehajić Ahmet, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 2. četa, Tuzla, Falešić, 1880., ranjen.⁵⁶
 - Emkić Husejn umjesto Huseijn infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 6. četa, Tuzla, Falešić umjesto Čifluk, 1885., umjesto 1881., poginuo (21. 7. 1915.).⁵⁷
 - Hasanović Husejn, jäger, 3. bosansko-hercegovački lovački bataljon, 1. četa, Tuzla, Falešić, 1895., ranjen.⁵⁸
 - Ibrić Šahbaz, gefreiter, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 1. četa, Tuzla, Falešići, 1892., ranjen.⁵⁹
 - Kuljić Ahmet, infanterist, 3. bosansko-hercegovački lovački bataljon, 5. bataljon, 2. četa, Tuzla, Falešić, 1878., poginuo (5.–6. 8. 1916.).⁶⁰
 - Lelić Abdulah⁶¹, gefreiter, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 2. četa, Tuzla, Falešić, 1891., ranjen.⁶²
 - Malagić Mehmed, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 10. četa, Tuzla, Falešić, 1893., ranjen.⁶³
 - Osmić Husejn, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 4. četa, Tuzla, Falešić, 1888., poginuo (oktobar 1914.).⁶⁴
 - Sinanović Ibrahim, Lst. infanterist, 2. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, Tuzla, Falešić, 1887., zarobljen: Dauria⁶⁵, Gebiet Transbaikalien, Rusija.⁶⁶
 - Tursunović Jusuf, gefreiter, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 7. četa, Tuzla, Falešić, 1888., poginuo.⁶⁷
 - Žilić Rahman, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 11. četa, Tuzla, Falešić, 1890, ranjen.⁶⁸
- Selo Gornji Moranjci:**
- Bašić Ibrahim, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješa-

56 Popis gubitaka, br. 274., Beč 25. 9. 1915., 10.

57 Popis gubitaka, br. 420., Beč 12. 5. 1916., 61.

58 Popis gubitaka, br. 576., Beč 19. 5. 1917., 20.

59 Popis gubitaka, br. 308., Beč 6. 11. 1915., 20. Također, pred istim podacima sa gramatičkom greškom kod konstrukcije imena(Šahban umjesto Šahbaz), javlja se Ibrić kao ranjeni vojnik. Pogledati: Popis gubitaka, br. 172., Beč 1915., 48.

60 Popis gubitaka, br. 486., Beč 11. 3. 1916., 32.

61 Prezime Lelić prisutno je samo u selu Brnjičani, koji su bili dio seoske općine Falešići, te se vjerovatno zbog toga potkrala greška.

62 Popis gubitaka, br. 471., Beč 30. 9. 1916., 35.

63 Popis gubitaka, br. 461., Beč 7. 9. 1916., 36.

64 Popis gubitaka, br. 130., Beč 2. 2. 1915., 34.

65 Teritorij Ruske Federacije koji se prostire od Yablonovih planina do Bajkalskog jezera, u Sibiru.

66 Popis gubitaka, br. 572., Beč 12. 5. 1917., 50.

67 Ispravke i dopune, br. 3., Beč 28. 11. 1918., 9.

68 Ispravke i dopune, br. 6., Beč, 19. 12. 1914., 56.

- dijska regimenta, 4. četa, Tuzla, Moranjak⁶⁹, 1880., ranjen.⁷⁰
- Bečić Hasan, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 4. četa, Tuzla, Maranjci⁷¹, 1891., ranjen.⁷²
- Beganović Abdulah, infanterist, 3. bosansko-hercegovački lovački bataljon, 5. bataljon, 4. četa, Tuzla, Moranjci, 1894., ranjen.⁷³
- Kakvić Emin, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 13. četa, Tuzla, Moranjci, 1894., ranjen.⁷⁴
- Sanić Osman, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 12. četa, Tuzla, Moranjci, 1884., ranjen.⁷⁵
- Sinanović Osman, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 3. četa, Tuzla, Gornji Moranjci, 1871., ranjen.⁷⁶
- Tokić Anto, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, štabsko odjeljenje, Tuzla, Moranjci, 1882., ranjen.⁷⁷
- Tubić Ređo, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, štabni odjel, Tuzla, Moranjci, 1896., ranjen.⁷⁸
- Tursunović Omer⁷⁹, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 4. četa, Tuzla, Moranjci, 1882., ranjen.⁸⁰
- Vehabović Mujo, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 13. četa, Tuzla, Moranjci, 1886., ranjen.⁸¹
- Vehabović Rešid, reserve infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 6. četa, Tuzla, Moranjci Gornji, ranjen.⁸²
- Selo *Rapatnica*:
- Ahmiljinović⁸³ Bočo⁸⁴, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka

69 Riječ je o grešci u navedenom izvoru. Riječ je o selu Gornji Moranjci.

70 Popis gubitaka, br. 130., Beč 2. 2. 1915., 8.

71 Riječ je o grešci u navedenom izvoru. Riječ je o selu Gornji Moranjci.

72 Popis gubitaka, br. 322., Beč 24. 11. 1915., 7.

73 Popis gubitaka, br. 486., Beč 11. 3. 1916., 7.

74 Popis gubitaka, br. 247., Beč 25. 8. 1915., 20.

75 Popis gubitaka, br. 626., Beč 8. 11. 1917., 55.

76 Popis gubitaka, br. 358., Beč 15. 1. 1916., 38.

77 Ime i prezime, te vojni podaci nekarakteristični su za ovo područje i selo iz više razloga. Vjerovatno je riječ o grešci. Pogledati: Popis gubitaka, br. 539., 2. 3. 1917., 55.

78 Isto. Prezime Tubić prisutno je među Bošnjacima na prostoru Lukavca i Gračanice. Pogledati: Popis gubitaka, br. 539., 2. 3. 1917., 56.

79 Prezime koje je karakteristično za Brnjičane, selo iz iste pomenute seoske općine sa G. Moranjcima.

80 Popis gubitaka, br. 475., Beč 10. 10. 1916., 54.

81 Popis gubitaka, br. 74., Beč 25. 9. 1915., 46.

82 Popis gubitaka, br. 59., Beč 15. 11. 1914., 31.

83 Riječ je o prezimenu Ahmiljinović, čije prezime je i danas prisutno na prostoru Rapatnice.

84 Greška u navedenom izvoru. Vjerovatno je riječ o imenu Bećo.

- pješadijska regimenta, 5. četa, Gračanica, Rapotnica, 1893., zarobljen: Rusija.⁸⁵
- Ahmetinović⁸⁶ Mehmed, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 2. četa, Gračanica, Kopatnica⁸⁷, 1895., ranjen.⁸⁸
 - Buljubašić Hrusto, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, Gračanica, Rapatnica, 1892., zarobljen: Tjumen, oblast Tobolsk Rusija.⁸⁹
 - Buljubašić Mehmed, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 12. četa, Gračanica, Rapatnica, ranjen.⁹⁰
 - Duranović Osman, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 2. četa, Gračanica, Rapatnica, 1895., poginuo (1.-15.10. 1915)⁹¹
 - Hotić Bego, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 5. četa, Gračanica, Rapatnica, 1885., zarobljen: Rusija.⁹²
 - Hotić Salih, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 14. četa, Gračanica, Rapatnica, 1881., ranjen.⁹³
 - Husetović Suljo, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 12. četa, Gračanica, Repatnica, 1892., poginuo (13. 1. 1916.)⁹⁴
 - Karić Ibrahim, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 2. četa, Gračanica, Repatnica, 1895., ranjen.⁹⁵
 - Kenović Atif des Ahmet, infanterist, 2. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 1. četa, Gračanica, Rapatnica 1894., ranjen.⁹⁶
 - Keštović Halil, infanterist, 1. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, Gračanica, Rapatnica, 1897., poginuo (6. 12. 1917.)⁹⁷
 - Kešetović Hrusto des Salih, unterjäger, 7. bosansko-hercegovački lovački bataljon, Gračanica, Rapatnica, 1887., poginuo (14. 3. 1916)⁹⁸

85 Popis gubitaka, br. 494., Beč 28. 11. 1916., 4.

86 Vjerovatno je riječ o prezimenu Ahmeljinović.

87 Radi se o grešci u navedenom izvoru. Riječ je o selu Rapatnica.

88 Riječ je o prezimenu Ahmeljinović. Pogledati: Popis gubitaka, br. 489., Beč 13. 11. 1916., 5

89 Popis gubitaka, br. 520., Beč 3. 2. 1917., 10.

90 Popis gubitaka, br. 486., Beč 3. 11. 1916., 10.

91 Popis gubitaka, br. 322., Beč 24. 11. 1915., 14.

92 Popis gubitaka, br. 494., Beč 28. 11. 1916., 25.

93 Popis gubitaka, br. 306., Beč 3. 11. 1915., 18.

94 Popis gubitaka, br. 689., Beč 5. 8. 1918., 24.

95 Popis gubitaka, br. 204., Beč 3. 7. 1915., 20.

96 Popis gubitaka, br. 618., 17. 10. 1917., 22.

97 Popis gubitaka, br. 658., Beč 9. 3. 1918., 18.

98 Popis gubitaka, br. 534., Beč 10. 3. 1917., 26.

- Kešetović Mujo, gefreiter, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 8. četa, Gračanica, Rapatnica, 1886., ranjen.⁹⁹
- Kešetović Najev, gefreiter, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, Rapatuša, 1890, ranjen od metka. Na liječenju u carsko-kraljevskoj garnizonskoj bolnici br. 17. u Budimpešti.¹⁰⁰
- Kešetović Najil¹⁰¹ umjesto Kesetovic Mujo, gefreiter, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 8. četa, Gračanica, Repatnica, 1886., ranjen.¹⁰²
- Selimović Adžul, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 15. četa, Gračanica, Rapatnica, 1876., ranjen.¹⁰³
- Selimović Bajro, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 5. četa, Gračanica, Rapatnica, 1894., ranjen.¹⁰⁴
- Selimović Šaban, jäger, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 19. četa, Rapatnica, 1888., umro od malarije 6.9.1916., bolnica u Trebinju. Sahranjen na

lokalnom muslimanskom groblju u Trebinju.¹⁰⁵

Selo Uroža:

- Hasić Mujo, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 2. četa, Tuzla, Uroža, 1894., ranjen.¹⁰⁶
- Sejdinović Ahmet, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 5. četa, Tuzla, Uroža, 1875., ranjen.¹⁰⁷
- Sejdinović Osman, infanterist, 3. bosansko-hercegovačka pješadijska regimenta, 12. četa, Tuzla, Uroža, 1879., ranjen.¹⁰⁸

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Stradanja vojno mobiliziranog stanovništva s područja Rapatnice tokom Prvog svjetskog rata predstavljaju slabo istraženu, ali značajnu temu u okviru bosanskohercegovačke historiografije. Nedostatak sistematskog istraživanja, fragmentiranost izvora i administrativne promjene koje su zahvatile ovo područje dodatno su otežali preciznu rekonstrukciju vojnih gubitaka. Međutim, kroz analizu dostupnih

99 Popis gubitaka, br. 11., Beč 5. 9. 1914., 41.

100 Vijesti o ranjenicima i bolesnicima, br. 36., Beč 23.10.1914, 19.

101 Vjerovatno je riječ o istoj osobi koja je prethodno navedena pod *Kešetović Najev*. Zbog vjerodostojnosti izvora ostavljamo oba navedena slučaja, te upućujemo čitaoca da je vjerovatno riječ o istovjetnoj osobi. Ovakve promjene su bile karakteristične za Popise gubitaka.

102 Popis gubitaka, br. 52., Beč 1. 11. 1914., 42.

103 Popis gubitaka, br. 308., Beč 6. 11. 1915., 42.

104 Popis gubitaka, br. 494., Beč 28. 11. 1916., 50.

105 Vijesti o ranjenicima i bolesnicima, br. 516., Beč 6. 9. 1916., 27.

106 Popis gubitaka, br. 489., Beč 13. 11. 1916., 19.

107 Popis gubitaka, br. 322., Beč 24. 11. 1915., 45.

108 Popis gubitaka, br. 626., Beč 8. 11. 1917., 56.

arhivskih dokumenata, poput Popisa gubitaka, Ispravki i Dopuna te Vijesti o ranjenicima i bolesnicima, nastojali smo postaviti temelj za buduća istraživanja.

Rezultati istraživanja ukazuju na to da se vojni gubici s ovog područja mogu uklopiti u šire obrasce austrougarske mobilizacije u Bosni i Hercegovini, ali s lokalnim specifičnostima koje su oblikovane demografskim i administrativnim faktorima. Većina mobilisanih vojnika bila je raspoređena u 3. bosanskohercegovačku pješadijsku regimentu, te su prošli kroz teške borbe na istočnom i italijanskom frontu, pri čemu je određen broj njih izgubilo život ili su postali ratni invalidi. Međutim, precizna kvantifikacija stradalih i ranjenih vojnika s područja Rapatnice i dalje ostaje izazov zbog nedostatka detaljne dokumentacije. Postoje podaci koje je autor prikupio na terenu putem usmene historije, ali o tome u nekim budućim istraživanjima.

Dalja istraživanja trebala bi se fokusirati na sistematično istraživanje arhivskih fondova, analizu sačuvanih porodičnih dokumenata i proširivanje baze podataka o vojno stradalom ljudstvu, što bi doprinijelo cjelovitijem razumijevanju ratnih gubitaka ovog kraja. Iako su se administrativne granice Rapatnice kroz historiju mijenjale, jasno je da je njeno stanovništvo dijelilo sudbinu šire bosanskohercegovačke za-

jednice pod austrougarskom vlašću. Na temelju dostupnih podataka, možemo zaključiti da je Prvi svjetski rat ostavio duboke posljedice na lokalno stanovništvo, kako kroz ljudske gubitke, tako i kroz socioekonomske promjene koje su uslijedile nakon rata. Ovim istraživanjem otvoren je prostor za dalje historiografske sinteze koje bi dodatno rasvijetlile ratna stradanja i njihov dugoročni utjecaj na područje današnjeg Srebrenika, te i same Rapatnice.

IZVORI I LITERATURA:

a) Neobjavljeni izvori

- Arhiv Mjesne zajednica Luka – Rapatnica.

b) Objavljeni izvori

- *Carsko i kraljevsko ratno ministarstvo, Popisi gubitaka, Beč, 1914–1919.*

- *Carsko i kraljevsko ratno ministarstvo, Ispravke i dopune Popisa gubitaka, Beč, 1914–1919.*

- *Carsko i kraljevsko ratno ministarstvo, Vijesti o ranjenicima i bolesnicima, Beč.*

- *Statistički odsjek Zemaljske Vlade, Rezultati popisa žiteljstva u Bosni i Hercegovini od 10. oktobra 1910., Zemaljska štamparija, Sarajevo, 1912.*

- *Službeni list SR BiH, Promjene u sastavu i nazivima naselja za period 1948-1990., br. 13/71, 8; br. 28/81 i 33/81, 59; br. 49.*

LITERATURA:

Mujkanović, Ago, „Poginuli, ranjeni i zarobljeni vojnici sa područja gračaničkog kotara u redovima austrougarske vojske (1914.-1919.)”,

Gračanički glasnik, 42, Gračanica, 2016, 67-17.

Šehić, Zijad, *U smrt za cara i domovinu! Bosanci i Hercegovci u vojnoj organizaciji Habsburške Monarhije 1878-1918.*, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2007.

Šehić, Zijad, „Povratak zaboravljenoj prošlosti”, *Gračanički glasnik*, 38, Gračanica, 2014, 53-20

Šaković, Edin, „Ratni invalidi sa gračaničkog područja (1914.-1918.)”, *Gračanički glasnik*, 37, Gračanica, 2014, 113- 18.

SUMMARY

THE REGISTER OF SOLDIERS FROM RAPATNICA NEAR SREBRENİK KILLED, WOUNDED, OR CAPTURED IN THE AUSTRO-HUNGARIAN ARMY DURING WORLD WAR I (1914–1918)

The suffering of militarized personnel and the civilian population of Srebrenik and the wider area, with a special focus on the local area of Rapatnica during the First World War, has not yet been systematically researched. This paper aims to fill this gap by using primary historical sources such as the List of Losses, Corrections and Supplements, and News on the Wounded and Sick, with the goal of reconstructing the fates of mobilized soldiers from this area. The main hypothesis of the study is that the military suffering of the population of Rapatnica largely fits into the broader patterns of Austro-Hungarian mobilization in Bosnia and Herzegovina but has specific local demographic and administrative characteristics. The research findings can serve as a foundation for further historiographical, demographic, and military studies.

